

Beszámoló a Codex Alimentarius Növényvédőszer Maradékok Szakbizottságának (CCPR) 40. üléséről

Hangzhou, Kína, 2008. április 14-19.

Az üléshez kapcsolódó munkacsoport értekezletek:

- Workshop on matters arising from the Global Minor Use Summit for emerging market countries, 2008. április 12.
- Peszticid maradék analitikai és mintavételi módszerek, 2008. április 15.

Magyar résztvevő:

Dr. Szerleticsné dr. Túri Mária,
Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal,
Kockázatbecslési Főosztály

I. Bevezető:

Az ülésen 58 tagállam, egy tagszervezet (Európai Közösség, EK) és 8 nemzetközi szervezet (FAO, WHO, IAEA, CLI, IUPAC, stb.) küldöttei vettek részt, így a tanácskozáson 227 fő delegátus volt jelen. Az ülést Dr. Zongmao Chen kínai akadémikus professzor vezette, az alelnök a holland dr. Hans Jeuring volt.

II. Európai koordináció:

A CCPR 40. ülését megelőzően a napirendi pontokkal kapcsolatos, egységes EK álláspontok kialakítása, megvitatása és elfogadása céljából két előkészítő, koordinációs ülésre került sor Brüsszelben (2008. február 25-én és március 18-án). A tanácsi munkacsoport második értekezlete az EK vélemény tervezeteket, állásfoglalásokat elfogadta. (EC comments CCPR40 10-04-2008final.doc). Néhány esetben a nyitott kérdések lezárása, az uniós álláspontok véglegesítése - a tagországoktól érkező kiegészítő vélemények, értékelések alapján - az ülés helyszínén, a szlovén elnökséget képviselő német elnökség vezetésével, ad hoc koordinációs megbeszéléseken történt.

Az EK a hatáskörök megosztásáról, a szavazás rendjéről szóló dokumentumot közzétette (st07418re01.en08.doc). A Codex ülésen az Európai Bizottság (COM) képviselői ismertették az egységesített álláspontokat ill. szólaltak fel a jelenlevő EK tagállamok nevében. A munka során az EK szorgalmazta a folyamatos kapcsolattartást a tagországok delegációival. A végső EK véleményt tartalmazó dokumentumot a résztvevők a helyszínen megkapták (CRD 14). Az EK 2 növényvédő szer hatóanyagánál (oxamyl, fenithrothion) a Codex eljárásban való továbblépést illetően fenntartást jelentett be, 21 hatóanyag (captan, carbaryl, dimethoate, endosulfan, malathion, chlorpyrifos-methyl, methomyl, acephate, carbufuran, methamidophos, phosmet, phorate, triadimephon/triadimenol, procloraz, carbosulfan, flusilazole, oxydemeton-methyl, fenpyroximate, haloxyphop, aminopiralyd) esetén ellenezte a továbblépést.

III. Eredmények: (a napirendi pontok sorrendjében)

1. A napirend elfogadása (EK tagországi hatáskör és szavazat)

A tizenkét előzetes napirendi pont tárgyalását - számos hozzászólást követően - az ülés elfogadta.

2. A jelentéstévő országok (Rapporteurs): Új-Zéland és az USA szakemberei

3. A Főbizottság (CAC) és/vagy más szakbizottságok anyagai

A titkárság közzétette a Főbizottság 30., valamint a Végrehajtó Bizottság (Executive Committee) 59. és 60. üléseinek anyagai közül a CCPR munkáját érintő dokumentumok lényegét: CAC eljárási szabályok, kézikönyv módosítása; a Codex szakbizottságok és Task Force-ok szerkezetének és mandátumának áttekintése, stb.

Elfogadták és kiadták a Codex Alimentarius 2008-2013 közötti időszakra vonatkozó stratégiai tervét. A dokumentumok a Codex kontakt pontoknál rendelkezésre állnak ill. a www.codexalimentarius.net honlapon elérhetők.

A CCPR ülések gyakoriságát és időtartamát illetően a szakbizottság a jelenlegi gyakorlatot kívánja folytatni, évente egy alkalommal, 6 napos ülés szükséges és megfelelő a munka elvégzésére.

4. A növényvédő-szer maradékokkal foglalkozó, 2007. évi szakértői értekezéslet (JMPR) beszámolójának általános pontjaival kapcsolatos véleménycsere (vegyes kompetencia, EK szavazat)

2007-ben a JMPR 31 peszticidet (köztük 6 új vegyületet) értékelt. 10 növényvédő szer hatóanyag periodikus toxikológiai ill. szermaradék szempontból történő újraértékelésére került sor. A fő témák az alábbiak voltak:

- Rövid távú érendi bevitel, IESTI számítása; az EFSA vélemény, a bizonytalanság figyelembe vétele
- A JMPR további szakértői konzultáció szervezését javasolta a FAO-nak és a WHO-nak a témában. Ehhez az EK helyet és tolmácsolást biztosít.
- Codex MRL-ek, melyekhez a gyártó cégek a jövőben nem biztosítanak adatokat: A JMPR tudományos értékelései a rendelkezésre bocsátott toxikológiai és szermaradék adatokon alapulnak, ezért nem készült/ készül értékelés a vinclozolinról és permethrinről (2007), a biorezmethrinről (2008).
- A triazol fungicidek és metabolitjaik: a fő triazol metabolitok toxikológiai értékelésére 2008-ban kerül sor (kumulatív kockázatbecslés).
- Organofoszfát peszticidek kapcsán az egyes vegyületek biokémiai jellemzőiről és az ARfD-ről, valamint a humán adatok felhasználhatóságáról folyt vita.
- MRL-ek feldolgozott, fogyasztásra kész élelmiszerekre; feldolgozási faktorok megállapítása

Az EK és az USA javaslatát véleményezte a JMPR. A nyerstermények feldolgozásánál a szermaradék szintek változása a különböző élelmiszeripari technológiák és konyhatechnikai eljárások során (szárítás, konzerválás, stb.) számos esetben már kimért, ismert. Az EK és az USA útmutatót készít a fenti változások meghatározásának (processing studies) kivitelezéséről, a feldolgozási faktorok megállapításáról az OECD munkájának figyelembe vételével.

- Termény csoportok és csoport MRL-ek meghatározásának alapelvei
- Alternatív helyes mezőgazdasági gyakorlatok (GAP) alkalmazása
- Statisztikai módszerek alkalmazása az MRL-ek levezetésénél
- Maradékok szárított chilli paprikában: a nyers és szárított chilli paprika esetén 7-es koncentrációs faktorról javasolnak számolni.

5. Peszticid maradékok megengedhető maximális szintjei élelmiszerekben és takarmányokban, a szermaradék határérték javaslatok áttekintése (EK hatáskör és szavazat)

Adott hatóanyag/ növénykultúra párokra vonatkozó, 4. és 7. Codex lépcsőben lévő határértékeket - a rendelkezésre álló toxikológiai és maradék adatok értékeléseit figyelembe véve, a tagországok és tagszervezet észrevételeit, álláspontjait megvitatva - az ülés részletesen áttekintette. A JMPR több hatóanyag értékelését nem tudta időben elvégezni. A tárgyalt határértékek nagyrészt továbbléptek a Codex eljárásban.

Az 5; 5/8; 8 lépcsőbe sorolt, elfogadásra ajánlott határértékeket a konferencia záródokumentumának mellékleteiben található részletes listák tartalmazzák. Az 5 lépcsőbe 5 hatóanyag, az 5/8 lépcsőbe 18, a 8 lépcsőbe 6 hatóanyag lépett tovább.

Külön melléklet foglalja össze a vita eredményeként - 13 hatóanyag esetén - visszavonásra/törlésre javasolt MRL-eket. A fűszerekre javasolt mevinphos határértékeket visszavonásra kerültek.

Több tárgyalt határérték (10 hatóanyagra vonatkozó 55 MRL) további értékelésre vár, maradt a 4 ill. 7 lépcsőben. Hat hatóanyagra vonatkozó 30 határérték a 7 lépcsőből a 6 lépcsőbe visszaléptetésre került.

Előfordult, hogy adott, újraértékelésre kerülő hatóanyagra nincs olyan gyártó, aki az adatszolgáltatási követelményeket teljesítené.

A napirendi ponton belül a JMPR-t arra kérték, tegye közzé az MRL-ek megállapításának pontos menetét (MRL Calculator Summary Table).

6. Az élelmiszerek és takarmányok csoportosításának áttekintése (EK hatáskör és szavazat)

A Codex csoportosítás felülvizsgálata, módosítása a szakbizottság üléseinek rendszeres, élénk érdeklődést és vitát kiváltó témája.

Hollandia és az USA vezetésével elektronikus munkacsoport dolgozott az élelmiszer és takarmány csoportok listájának naprakésszé tételén, harmonizálásán. Az elkészített munkadokumentumot - elsősorban a gumós zöldségek és termésükért termesztett (fruiting) zöldségféléket illetően - az ülés megvitatva. Az egyes növénykultúráknál a fogyasztható és analizálandó részeket pontosan megadták. A soron következő csoportok: bogyós- és citrus gyümölcsök, ehető gombák, olajos magvak.

Az elektronikus munkacsoport folyamatosan végzi a munkát. Működése nyitott, további tagok bekapcsolódását és aktív részvételét kéri és várja. Feladatai közé tartozik az egyes csoportokban és alcsoportokban a reprezentatív termény (indikátor kultúra) kiválasztása, ennek alapelvei (pl. a termény étrendben és a kereskedelemben betöltött "szerepe", maradék "képzése"), melyet külön dokumentumban foglalnak össze.

A csoportosítás áttekintésére 2008 és 2012 között a munkaterv adott, részletesen kidolgozott. A munka során figyelembe veszik, összevetik a FAO, az USA, az EK, stb. definíciókat és csoportosításokat. A kereskedelmet az egységes csoportosítás segíti, fontos a megfelelő, korrekt csoportosítás, besorolás kialakítása.

A feldolgozott élelmiszerek, takarmányok, állati eredetű élelmiszerek kódolása, csoportosítása 2011-re tervezett. A végső döntés 2012-re várható.

7. Analitikai módszerek peszticid maradékok meghatározására (vegyes hatáskör és EK szavazat)

7(a) A mérési eredmények bizonytalanságának meghatározása peszticid maradék analíziseknél

Az ülés megvitatva az IAEA által összeállított dokumentumot. A szakirodalomban számos irányelv (pl. ISO Guide 2, Eurochem GUM, stb.) található a témában. A CCMAS foglalkozik az analitikai mérési eredmények bizonytalansága meghatározásának általános elveivel. A fejlődő országok praktikus példát szeretnének látni. A jövőben a CCPR - a témában működő, IAEA által vezetett elektronikus munkacsoport anyagai és szakmai álláspontja alapján - a multi-residue peszticid maradék meghatározási módszerek kapcsán, gyakorlati szempontból

kíván foglalkozni és előrelépni a témával, folyamatosan kapcsolatot tartva és egyeztetve az Analitikai és Mintavételi Módszerek Codex Szakbizottsággal.

7(b) Teljes tejből a tejsír elválasztására alkalmazott eljárások

Összegyűjtötték a tej peszticid maradék tartalom vizsgálatára alkalmazott különböző módszereket és ezek nemzetközi és nemzeti (helyi) tapasztalatait. A bizottság véleménye: szabályozási célból a teljes tejet kell analizálni és az eredményeket a teljes tejre vonatkozó határértékkel összevetni.

7(c) A peszticid maradék meghatározások európai modellje, az európai körvizsgálatok tapasztalatai

Az EK közösségi referencia laboratórium tevékenységéről, a szervezett nemzetközi körvizsgálatok értékeléséről előadás hangzott el. További információ: www.crl-pesticides.eu
Az EK munkadokumentumot készít feldolgozott élelmiszerek növényvédő szer maradék analíziséről.

8. Határértékek periodikus felülvizsgálatára vonatkozó eljárás áttekintése (EK hatáskör és szavazat)

Az Általános Elvek Codex Bizottság döntése alapján történt az eljárás áttekintése a CCPR által alkalmazott kockázat elemzési elvek, a prioritások kritériumainak figyelembe vételével. A JMPR által 15 évente újraértékelendő peszticid hatóanyagok köre 2008-2015 közötti időszakra adott. A Codex szakbizottság elektronikus munkacsoportot hozott létre, amely Argentína vezetésével a dolgozik tovább a témán.

9. Peszticidek Codex prioritási listája (vegyes hatáskör és EK szavazat)

A fontossági sorrend felülvizsgálatát, naprakésszé tételét az ülés kiemelt feladatának tekintette. A megvitatott dokumentum a JMPR által értékelendő vegyületek prioritási listára kerülésének követelményeit foglalja össze.

2008-ban a listán hat új vegyület (azoxystrobin, chlorantraniliprole, mandipropamid, prothioconazole, spinetoram, spirotetramate) toxikológiai és szermaradék szempontból történő értékelése szerepel. 2009-re három, 2010-re négy új hatóanyag értékelését tervezik. A növényvédő-szer hatóanyagok JMPR általi áttekintésének, értékelésének (toxikológia/ maradék/ teljes/ alternatív GAP megfontolások/ bejelentések/) ill. a periodikus újraértékelésének terve a záródokumentum mellékleteként megtalálható. A bejelentések határidejének betartására hívták fel a figyelmet.

A növényvédő szerek prioritási listájának áttekintésével foglalkozó munkacsoport Ausztrália vezetésével elektronikus munkacsoportként dolgozik tovább, betartva az átláthatóság, a Codex eljárási rend szabályait.

10. Egyéb témák, jövőbeli feladatok (vegyes /megosztott/ hatáskör és EK szavazat)

- **"Global Minor Use Summit" konferencia tanulságai**
2007. decemberében, Rómában 60 országból több mint 300 résztvevővel speciális termények, kis mennyiségű növényvédő szerrel történő kezeléséről konferenciát rendeztek. A beszámoló elérhető: <http://www.fao.org/ag/AGP/AGPP/Pesticide/JMPR/GMUS/GMUS.htm> és <http://ir4.rutgers.edu/GMUS/index.htm> honlapokon. Fő problémának a speciális terményekre vonatkozó Codex MRL-ek hiányát látták. A jövőben CCPR munkacsoport dolgozik a témán (az USA vezetésével, Ausztrália és Kenya társelnökségével). Pontosabban meghatározzák a fogalmakat ("minor use", "specialty crop") és feladatokat, a Codex MRL-ek megállapításának elősegítésére ajánlásokat

készítenek, figyelembe véve az OECD és más szervezetek témában folytatott munkáját is.

- **Harmonizált** **MRL-ek**
A téma az ülésen élénk vitát váltott ki. A határértékek alkalmazása főként az importnál fontos. A Codex és nemzeti/ EK határértékek közti különbségek a nemzetközi kereskedelmi gyakorlatban problémákhoz vezetnek. A fő alapelv, a fogyasztók egészségének védelme mellett az élelmiszer kereskedelem akadályozásának kerülése is fontos. Az EK határértékek az Unión belül harmonizáltak. Az EK figyelembe veszi és - ha az európai fogyasztóknak nincs kockázata - elfogadja EU határértékként a Codex MRL-eket. Ha a Codex MRL nem fogadható el, az EK bejelenti a WTO (World Trade Organization, Kereskedelmi Világszervezet) partnereinek az okot, az SPS (Sanitary and Phytosanitary, Egészségügyi és Növény-egészségügyi Megállapodás) rendszeren keresztül. Az el nem fogadás oka: beviteli megfontolások az adott terményre, a legkritikusabb EK étrend figyelembe vételével.
- Argentína a CCPR által alkalmazott kockázatelemzés alapelveink felülvizsgálatát javasolta. Japán szorgalmazta a kockázatelemzési alapelvekhez kapcsolódó kockázat kezelési politika, eljárásmodok naprakésszé tételét.
- Javaslat hangozott el új munkára. Peszticid maradék analitikai, multi-residue módszerek mérési bizonytalanságának meghatározására új, a korábbi dokumentumokat kiegészítő útmutató készül az IAEA vezetésével.

Egyéb:

Az üléshez kapcsolódó, előre meghirdetett két munkacsoport értekezleten kívül a helyszínen két további tájékoztató ülést szerveztek 2008. április 16-án és 17-én a növényvédő szer maradék határértékek európai szabályozásáról, illetve a Croplife International tevékenységéről Kínában. A 2008/03/EK direktívához kapcsolódó EK adatbázis elérhetősége: http://ec.europa.eu/eu/dgs/health_consumer/index_en.htm

A CCPR 40. ülésének minden dokumentuma a www.codexalimentarius.net honlapon megtalálható.

11. A következő ülés helye és időpontja

A CCPR 41. ülése 2009. április 20-25. között Pekingben lesz.

12. A beszámoló elfogadása (tagországi kompetencia és szavazat)

A CCPR 40. ülésének záródokumentumát a résztvevők elfogadták.

Összefoglaló:

A Codex tevékenysége összefügg a nemzetközi kereskedelemmel. A WTO minden szakkérdésben, így a növényvédő szer maradék határértékek terén is e szervezet dokumentumait veszi alapul. A világ több régiója felismerte a Codex jelentőségét, ezért élénk vita folyik a témák kidolgozásánál. Az EK hangsúlyt helyez érdekeinek érvényesítésére.

Szerleticsné dr. Túri Mária

a bizottság elnöke

E-mail: turi.maria@mebih.gov.hu

Tel.: 1 437 0237, 1 368 8815/101

Rövidítések magyarázata:

JMPR Joint FAO/WHO Meeting on Pesticide Residues

CAC Codex Alimentarius Commission

IAEA International Atomic Energy Agency

CLI Croplife International

IUPAC International Union of Pure and Applied Chemistry

IESTI International Estimated Short-Term Intake

EFSA Európai Élelmiszerbiztonsági Hivatal, European Food Safety Authority

ARfD cut Reference Dose

CCMAS Codex Committee on Methods of Analysis and Sampling